

Innberetning v/ Asa Dahlin Hauken

sept. 1983

innberetningsdato

Synnes

gnr. 6

bnr. 36

fk.nr. 2

gårdsnavn

Giske

Møre og Romsdal

kommune

fylke

Martinus P. Synnes

6040 Vigra

eier/bruker

postnummer/adresse

Ang. Urgrävning av rösen

mai/juni 1983

dato

Resymé:

Historisk museum mottog 24.7.1980 ansökan från markägaren, gjenom Giske jordstyre, om frigivning av fornminnefeltet fk.nr.2. Efter besiktning i oktober 1980 (B.Myhre) beslutades at feltet kunde frigges efter undersökning. P.g.a. bankens lånevilkor ville markägaren börja arbetet så fort som möjligt och museet gav tillåtelse till att en del dräneringsdiken kunde grävas, förutsatt att dessa inte kom i konflikt med några fornminnen.

Undersökningen varade 24.5-10.6.1983. Deltagare var Anna Marita Braaten (24.5-8.6), Henning Hoel, Mona Siv Strømme (24.5-3.6), Kjerstin Sjursen (30.5-10.6) och undertecknad, som fungerade som ledare.

Topografi:

Fornminnefeltet ligger i myrlänt terräng som sluttar ned mot stranden S om feltet och nedanför (S om) Vigras enda berg, Synnesfjellet. Att döma av det omkringliggande landskapet ligger feltet på små, slaka terrasser, men det topografiska intrycket var dessvärre förstört av dräneringsdiken som gick på tvären i backen i ungefärlig OSO-VNV riktning. Höjden över havet är 10-20 m.

Arbetsmetod:

Det berörda området bestod av 22 rösen, de flesta mycket små och låga (se planriting). P.g.a.den stora arbetsmängden i förhållande tils den avsatta tiden fanns det ingen möjlighet att totalundersöka något fornminne. Arbetsgången blev följande: Halva röset, eller ett schakt över mitten på röset blev avtorvat och grävt til botten. I händelse av fynd skulle undersökningsområdet utvidgas, annars ansågs röset vara färdiggrävt. Både krafsa och grävsked användes. Vi började S i feltet och arbetade mot N.

Koordinatsystem og nivellering:

Ett koordinatsystem blev lagt ut över området med hjälp av kompass, nivelleringsinstrumentet och måltband. Koordinatsystemet är orienterat N-S, x växer mot N, y växer mot Ø. I ^{briet} mist på andra lämpliga fixpunkter valdes en stolpe i gårdesgården som skiljer utmarken från inmarken på bnr. 38. Fixpunkten fick värdet 300, och är alltså inte relaterad till h.o.h.

Beskrivning av fornminnena:

Fk.nr. 2/38. Röset var beväxt med enar, ljung och gräs. Det var 5 m i diam. och 0,5 m högt på det högsta. En N-S profil lades ut och den V halvan blev grävd. Röset var jordblandat, byggt av runda/kantrunda stenar med några få block. Röset var lagt på gammal strandvall med strandsediment som fyllmassa till övervägande grad minerogent, men med en del organiskt material. Botnen bestod av tättpackade småstenar. I det N hörnet blev det ovanför dette leger funnet ett område med bränd sand, kol och flintbitar. Tolkningen av detta fenomen är oklar. I øvrigt blev det funnet en del spritt kol i röset. 14C prov blev taget från området med sand, kol och flintbitar (prov 1).

Fynd: div. flintavslag och tre bitar keramik? från det N hörnet.

Fk.nr. 2/23 På ytan gav röset intryck av att vara ca. 3,5 m i diam. och 0,25 m högt (se plan 2). En del av rösets N del var skadat av ett dräneringsdike. Vi lade ett 1,3 m brett schakt N-S över röset. Det visade sig vid avtorvningen att stenpackningen var assymetrisk och snarare avlång (i Ø-V riktning) än rund. Den var ca. 2,5 m bred N-S. Som framgår av profilen (ritning nr. 4) tar stenpackningen abrupt slut vid rösets högsta punkt och tunnas ut mot S för att sluta i några spridda stenar i rösets S kant. N om stenpackningen är torvlaget tjockt, kompakt och stenfritt. Röset var fyndtomt med undantag för lite spritt kol på rösbotten, som samlades in till 14C-prov (prov 2).

Fk.nr. 2/24. På ytan av röset ca. 4 m i diam. och 0,3 m högt. Det lades ut ett schakt, 1 m brett i NV-SØ riktning. Vid avtorvningen framkom samma mönster i stenpackningen som hos nr. 2/23. Också här var stenpackningen elliptisk, ca. 2,5 m bred och slutade abrupt i N, där ett tjockt torvlager tog vid (se plan 2). Närmare undersökning bedömdes som onödig.

Fk.nr. 2/15. Detta var ett litet långröse, ca. 4 m långt och 2,5 m brett. Vi lade ut en N-S profil och rösets V del blev utgrävd. Röset var byggt av större sten och block, de största ca. 0,5 m i st.m. Röset var täckt med ett lager seg torv, f.ö. var röset tämligen jordfritt - inte förrän mot botten låg stenarna i någon anmärkningsvärd jordmängd.

B 13721-23

AKS. NR. 48/1984/1

AKS. NR. 48/1984/4

AKS. NR. 48/1984/2

Det blev inte funnet något i detta röset.

Fk.nr. 2/18. Röset var ca. 3,5 m i diam. och ca. 0,3 m högt. Vi lade ut ett 1 m brett schakt N-S över röset, som avtorvades. När avtorvningen var färdig framkom samma mönster som i nr.2/23 och 2/24 (se plan 2), d.v.s. ett abrupt slut på stenpackningen i N och utflytande kontur i S. Röset blev inte närmare undersökt.

Fk.nr. 2/19. Detta var ett långröse, ca. 6 m långt och 3,5 m brett. (Det är möjligt att röset var litet bredare, men båda kanterna var täckta av jordhögar). Vi lade ut ett 1 m brett schakt i N-S riktning, som grävdes till botten. Röset var täckt av ett segt torvlager, under detta bestod röset av en jordblandad stenpackning. Storleken på stenen varierade från 15 cm i st.m. upp till relativt stora block, upp till 50-60 cm i st.m. Röset var fyndtomt.

Fk.nr. 2/22 Röset var ca. 4 m i diam. med en försänkning i mitten, ca. 1,5 m i diam. Vi lade ut ett schakt, 1 m brett, N-S över röset. Det var ett jordblandat röse, byggt nästan uteslutande av block, upp till ca. 0,5 m i st.m. Det blev funnet en del kol vid övergången till steril i N delen av schaktet, som blev insamlat till 14Cprov (prov 3). I övrigt var röset fyndtomt.

AKS. 48/1984/3

Fk.nr. 2/34. Röset var litet, ca. 2 m i diam. och mycket lågt. Det var förstört av det längsgående dräneringsdiket (se plan 1) som hade tagit med sig halva röset. Den återstående halvan blev utgrävd. Det var byggt av rund/kantrund sten, som inte översteg 20 cm i st.m. Stenpackningen var inte mer än två "lager" tjock på det tjockaste. Röset var fyndtomt.

Fk.nr. 2/32. Detta röse, som låg 2 m N om nr. 2/34 var 3 m i diam. I övrigt var de identiska i material och oppbyggnad. Inte heller i detta röse blev det funnet något.

Konklusion: Sammanlagt blev det altså undersökt 8 rösen, och bara fk.nr. 2/38 gav fynd. Alla de andra rösen var fyndtomma.

Fk.nr. 2/38 är det enda röset som (med viss tveksamhet) skulle kunna tolkas som gravröse. De andra rösenas funktion är mycket oklar. Samma förklaring på alle rösen kan inte tillämpas, därtill är de för olika i sin karaktär.

Rösen fk.nr. 2/23,24 och 18 liknar varandra mycket, med ett ^{avbrutt} ~~stomt~~ slut av stenpackningar i ena änden, ^dör ett tjockt torvlag tar vid, och utflytande kontur i den andra änden. Det finns två möjlig^ae förklaringar till detta fenomen. Det kan tänkas att det kan ha samband med torvtäkt; att man rensat diken från sten för att få stenfria områden för att underlätta torvtäkten. Det kan ^sockså tänkas att dessa rösen, som så tydligt präglas av att vara uppkastade på en dikeskant, kan ha att göra med ett tidⁱgare, misslyckat försök på dränering. Då kan också de andra rösen passas in i den aktiviteten, nr. 2/32 och 2/34 t.ex. är en tydlig karaktär av odlingsrösen.

Det nordligaste området är inte undersökt ännu, men uppvis^aer ju det som kan antas vara både odlingsrösen och en möjlig gravhög (nr.2/21). Norr om det översta dräneringsdiket (ej avmärkt på planen fk.nr.2/30) ligger något som kan vara en hustomtning. Området är således mycket intressant, men vidare undersökning borde ske i samband med en pollenanalytiker. Ett pollendiagram kan ju ge ett entydigt svar på om alla dessa små rösen ska sättas i samband med torvtäkt eller dränering, och i så fall, bete eller sädesodling.

Bergen, 17 september 1983

Asa Dahlin Hauken

Fotolista Synnes.

Svart-vitt Film nr.1

1. Fk.nr. 2/38 utan buskvägetation, sett mot V
2. " 2/38 V delen avtorvat, mot Ø
3. " 2/23 utan buskvegetation, mot V
4. " 2/23 -"- -"- , mot Ø
- 5,6 " 2/23 schaktet avtorvat, mot N
7. " 2/23 -"- -"- , mot S
8. " 2/34 före utgrävning, mot Ø
9. " 2/24 schaktet färdiggrävt, mot N
10. " 2/23 -"- -"- , mot S
- 11-14 " 2/23 profilbilder, Ø profilen från N till S
15. " 2/32 före utgrävning, mot Ø
16. " 2/34 avtorvat, mot Ø
17. " 2/24 före utgrävning, mot Ø
18. " 2/24 -"- -"- , mot V
19. " 2/32 avtorvat, mot Ø
20. " 2/34 färdigt utgrävt, mot Ø
21. " 2/15 före utgrävning, mot V
22. " 2/19 före utgrävning, mot SV
23. " 2/24 schaktet avtorvat, mot SV
24. " 2/19 -"- -"- , mot S
25. " 2/19 -"- -"- , mot N
- 26-27 " grävningssmannskapet: fr.v. Mona Strømme, Anna Marita Braaten, Kjerstin Sjursen och Henning F.Hoel.
28. " 2/18 före utgrävning, mot V
29. " 2/18 utan buskvegetation, mot V
- 31,31 " 2/15 schaktet avtorvat, mot S
32. " 2/15 -"- -"- , mot N
33. " 2/15 schaktet färdiggrävt, mot N
34. " 2/18 schaktet avtorvat, mot S
35. " 2/18 -"- -"- , mot N
36. " 2/22 före utgrävning, mot N.

Svart - vitt. Film nr.2.

1. " 2/22 uten enar, mot N
2. " 2/22 schaktet färdigt avtorvat, mot S
3. " 2/22 -"- -"- -"- , mot N
4. " 2/22 schaktet färdiggrävt, mot NO
- 5-9 " 2/22 profilbilder av Ø profilvæggen, från N till S.

- 10-15. fk.nr. 2/19 profilbilder av Ø profilvæggen, från N till S
 16-19. " 2/15 profilbilder av Ø profilvæggen, från N till S
 20-23. " 2/38 profilbilder av Ø profilvæggen, från N till S

Färgfilm. Film nr. 1

1. fk.nr. Bild över fältet, mot NV. Synnesfjellet till höger.
 2. " 2/38 utan buskvegetation, mot V
 3. " 2/38 V delen avtorvad, mot Ø
 4. " 2/23 utan buskvägetation, mot V. Lägg märke till dräneringsdiket som går tätt inntil röset på N siden
 5. " 2/23 Dio mot Ø
 6. " 2/23 schaktet färdigt avtorvat, mot N
 7. " 2/23 -"- -"- -"- , mot S
 8. " 2/34 mot Ø
 9. " 2/23 schaktet färdiggrävt, mot N
 10. " 2/23 -"- -"- , mot S
 11-14 " 2/23 profilbilder av Ø väggen från N till S
 15. " 2/38 område med bränd sand och kol i N hörnet på profilen
 16. " 2/32 mot Ø
 17. " 2/34 avtorvat, mot Ø
 18. " 2/24 mot Ø
 19. " 2/24 mot SV
 20. " 2/32 avtorvat, mot Ø
 21. " 2/34 rösets botten
 22. " 2/15 mot V
 23. " 2/19 mot SV
 24. " 2/24 schaktet avtorvat, mot SV
 25. " 2/19 -"- -"- , mot S
 26. " 2/19 dio, mot N
 27. " grävningdeltagarna, från vänster Mona Siv Strømme, Anna Marita Braaten, Kjerstin Sjursen og Henning F. Hoel.
 28. " d:ø
 29. " 2/18 med buskvegetation, mot V
 30. " 2/18 utan buskvägetation, mot V
 31. " 2/15 V halvan avtorvad, mot S
 32. " 2/15 Västra halvan avtorvad, mot N
 33. " 2/15 västra halvan gravd til botten, mot S

34.	fk.nr.	2/18	schaktet avtorvat, mot S
35.	"	2/18	-"- -"- , mot N
36.	"	2/22	med buskvegetation, mot N
37.	"	2/22	utan buskvegetation, mot N
38.	"	2/22	d:o

Färgfilm 2. (dias)

1-11.	fk.nr.	utgår	
12.	"	2/22	schaktet avtorvat, mot N
13.	"	2/22	-"- -"- , mot S
14.	"	2/22	schaktet ferdiggrävt, mot NV
15.	"	2/19	schaktet med profilväggen, mot NO
16.	"	2/15	östra profilväggen, mot SO
17.	"	2/38	-"- -"- , mot SO

Fototekst

Gardsnavn SYNNES

Kommune GISKE

Fylke MORE OG ROMSDAL

Utgravningsbilder
fk.-nr 2
for mere detalj, se
baksiden

Fotograf ADH

Film nr. 1 (S-h) LEICA: 2372

Innberetning ved Åsa Dahlin Hauken

Dato 1983

19. Fl.-nr. 2/32

20. Fl.-nr. 2/34

21. Fl.-nr. 2/15

22. Fl.-nr. 2/19

23. Fl.-nr. 2/24

24-25. Fl.-nr. 2/19

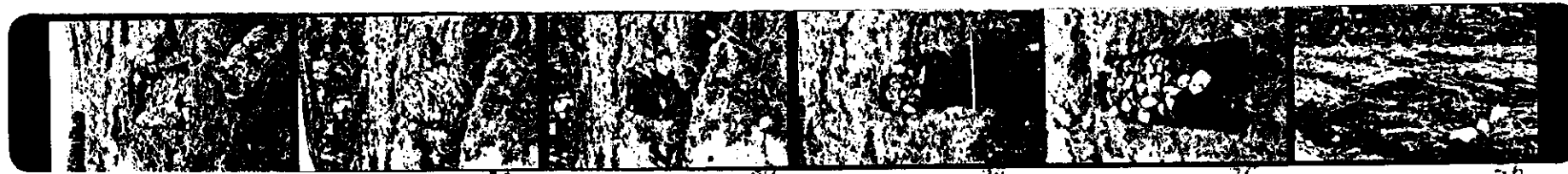
26-27 Gravnings-
mannskapet

28-29 Fl.-nr. 2/18

31-33 Fl.-nr. 2/15

34-35 Fl.-nr. 2/18

36. Fl.-nr. 2/22

1/2

Synnes, Giske. MR
Svart - hvitt film nr 1 (forts)

19.	"	2/32	avtorvat, mot O
20.	"	2/34	färdigt utgrävt, mot O
21.	"	2/15	före utgrävning, mot V
22.	"	2/19	före utgrävning, mot SV
23.	"	2/24	schaktet avtorvat, mot SV
24.	"	2/19	-"- -"- , mot S
25.	"	2/19	-"- -"- , mot N
26-27	"		grävningssmannskapet: fr.v. Mona Strømme, Anna Marita Braaten, Kjerstin Sjursen och Henning F.Hoel.
28.	"	2/18	före utgrävning, mot V
29.	"	2/18	utan buskvegetation, mot V
31,31	"	2/15	schaktet avtorvat, mot S
32.	"	2/15	-"- -"- , mot N
33.	"	2/15	schaktet färdiggrävt, mot N
34.	"	2/18	schaktet avtorvat, mot S
35.	"	2/18	-"- -"- , mot N
36.	"	2/22	före utgrävning, mot N.

Fototekst

Gardsnavn SYNNES

Kommune GISKE

Fylke MØRE OG Romsdal

Utgravningsbilder
fle.nr. 2
for mere detalj se bak-
siden!

LEICA:2373

Fotograf ADH

Film nr. Svart - hvitt nr 2

Innberetning ved Åsa Dahlin Hauken

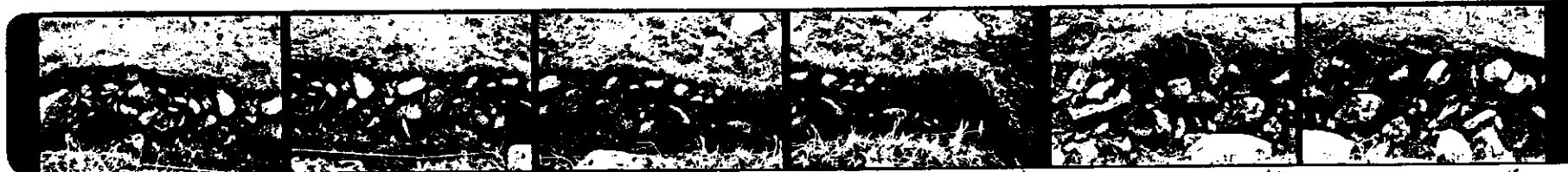
Dato 1983

1-9 Fle.nr. 2/22

10-15 Fle.nr. 2/19

16-19 Fle.nr 2/15

20-23 Fle.nr. 2/38

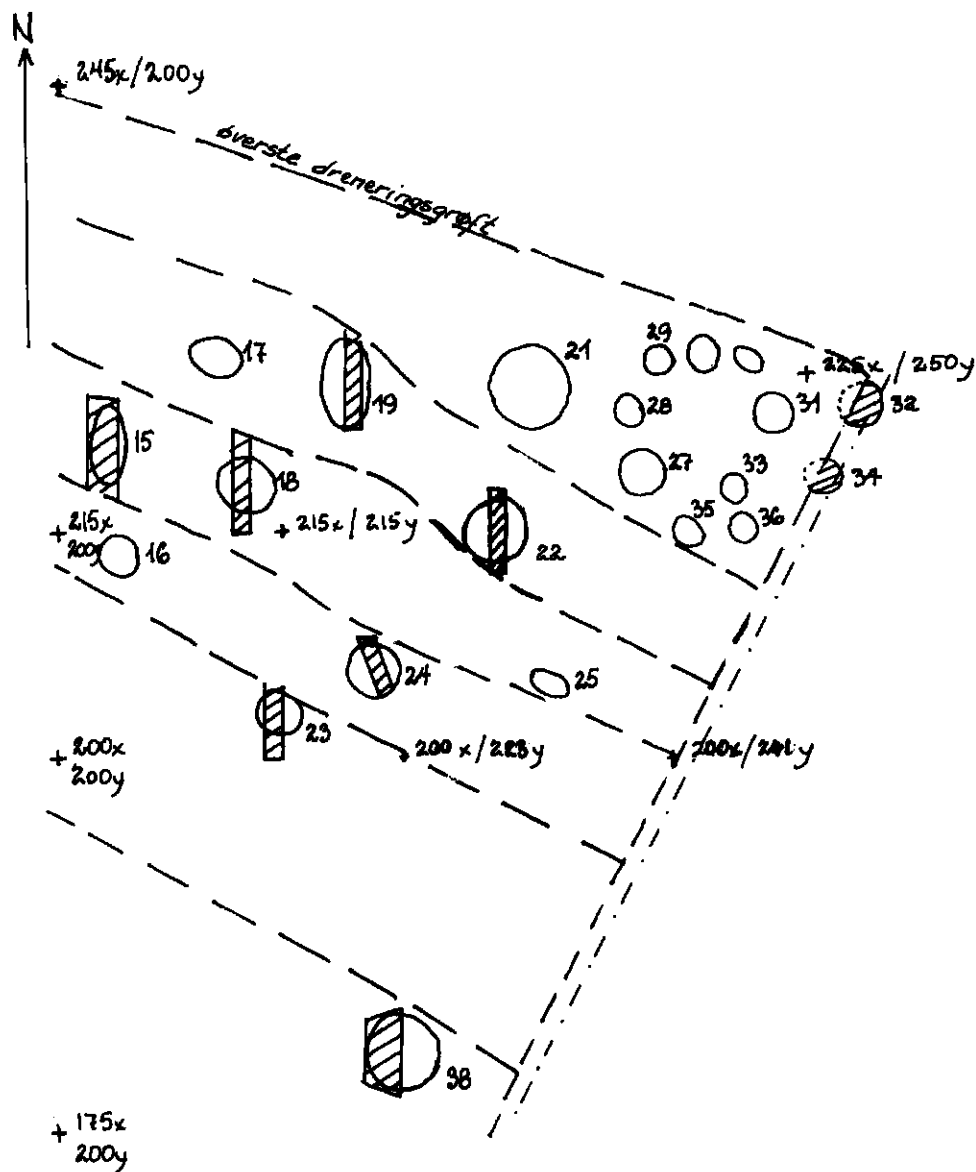
/

/

Synnes, Gisle MR

Svart - vitt. Film nr.2.

1.	"	2/22	uten enar, mot N
2.	"	2/22	schaktet færdigt avtorvat, mot S
3.	"	2/22	-"- -"- -"- , mot N
4.	"	2/22	schaktet færdiggrævt, mot NO
5-9	"	2/22	profilbilder av Ø profilvæggen, frå N till S.
10-15.	fk.nr.	2/19	profilbilder av Ø profilvæggen, frå N till S
16-19.	"	2/15	profilbilder av Ø profilvæggen, frå N till S
20-23.	"	2/38	profilbilder av Ø profilvæggen, frå N till S

Tegnforklaring:

— — — dreneringsgrøft

- - - - - gjerde

▨ undersøkt område

Alle nr. viser til P. Fettes registrering 1943

Synes gr. 6 bur. 8, 18, 36 og 38
 Giske kommune, Nore og Romsdal
 Plantegning fornminnefeltet fl.nr. 2
 Skala 1:500

Juni 1983

Åsa Dahlén Haugen